T. C.
DANIŞTAY
Dokuzuncu Daire
Esas No : 1972/1634
Karar No : 1973/2157

Dâvacı : Çaykur Genel Müdürlüğü (Tekel Genel Müdürlüğü Yerine)

Dâvalı : Sürmene Belediye Başkanlığı

Dâvanın Özeti : Sürmene Belediye Meclisinin 9.2.1972 günlü toplantısında kabul edilen 1972 yılı tarife kararının 26 ncı maddesinde belediye hudutları dahilindeki çay fabrikasına ait kömürle çalışan fırın bacalarından çıkan kömür tozu ile hava ve her türlü maddenin kirlenmesi nedeniyle bunların temizlenmesi karşılığı olarak yılda 10.000 lira alınmasına karar verildiği cihetle 1580 sayılı Belediye Kanunu hükümlerine ve Anayasanın 61 inci maddesi hükmüne aykırı olan mezkûr madde hükmünün iptali talebinden ibarettir.

Savunmanın Özeti : Gerek 1580 sayılı Kanun ve gerek 5237 sayılı Kanunla belediye meclislerine kanunla tesbit edilen vergilerden başka resim almağa yetki tanınmış olduğu, esasen Sürmene Çay Fabrikası şehrin tam ortasında olup etrafındakilerin sıhhat ve huzurunu bozduğu etrafa dağılan kömür tozu ve kurumun temizlenmesi için belediyece masraf yapıldığı cihetle bu hizmet karşılığında ücret talebinde kanunsuzluk bulunmadığı, bu nedenlerle dâvanın reddi gerekeceği yolundadır.

Raportör Güler Mermut'un Düşüncesi : Belediye Meclislerinin müzakere edip karara bağlayacağı tarifelerin neler olduğu 1580 sayılı Kanunun 70 inci maddesinin 7 ve 8 inci fıkralarında belirtilmiştir. Bu fıkra hükümlerine göre belediye meclisleri kanunlarla vazedilmiş olan belediye vergi ve resimlerine ait tarifeler ile bunlar haricinde belediye dairesi tarafından ifa olunacak hizmetlere mukabil alınacak ücret tarifeleri tanzime yetkilidirler. Belediyelerce ifa olunan munzam hizmetler karşılığında bir ücret talebi mümkün olup asli vazifenin ifası karşılığında bir ücret talebedilemez. Olayda, kurumla kirlenen havanın temizlenmesi işleminin ifası fiilen mümkün olmadığı gibi, sokak ve beldenin temizlenmesinin temini de belediyenin asli görevidir. Bu nedenle karşılığında bir ücret talebedilemez.

Belirtilen nedenlerle, dâva konusu tarife kararının iptali gerekir.

Kanunsözcüsü Ali İhsan Ekmekçioğlu'nun Düşüncesi : I — İşin, 11. Daireye tevdii gerekir.

II — İşin esasına gelince;

Uygulanmak ve mesnet alınmak istenen madde ile dâva konusu maddenin (baca temizleme v.s.) ile ilgili tam bir ilişkisi ve böyle bir para alma münasebeti yoktur.

III — Dâvanın kabulü gerekir.

Scanned by CamScanner

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Dokuzuncu Dairesince işin gereği görüşüldü :

18.12.1971 tarihinde yürürlüğe giren 1497 sayılı Çay Kurumu Kanununun geçici 1 inci maddesinde yer alan; «Çay bölgelerinde Tekel İdaresine ait olarak kurulmuş bulunan veya 5433 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi ile ayni idareye intikal etmiş olan bütün çay fabrika ve atelyeleri, işletmeye taalluk eden para ve para hükmündeki kıymet ve alacakları, menkul ve gayrımenkul malları ve hak ve menfaatleri, her türlü taahhüt ve borçları, ilgili kayıt defter ve belgelerle birlikte çay işletmeleri mukayyet değerleri üzerinden kuruma devredilmiştir» hükmü ve bu kanun gereğince Tekel Genel Müdürlüğü ile Çaykur Genel Müdürlüğü arasında münakit 17.2.1973 tarihli ek protokolün 1 inci maddesi hükmü gereğince işbu dâvayı açan Tekel Genel Müdürlüğü yerine Çaykur Genel Müdürlüğü dâvacı olarak kabul edilmiştir.

1580 sayılı Belediye Kanununun 1 inci maddesinde; «Belediye, beldenin ve belde sâkinlerinin mahallî mahiyette iştirâk ve medenî ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmî bir şahsiyettir» denilmiş bulunmaktadır. Buna göre Belediye Kanunu ve diğer kanunlarla bu amaçla belediyelere verilmiş olan görevler bir kamu hizmeti olarak bu idarelerin yerine getirmekle yükümlü bulundukları hizmetlerdir. Kanunlarda açık bir hüküm bulunmadıkça kamu idarelerinin yaptıkları kamu hizmetlerinden dolayı ilgililerden bir ücret talebetmesi mümkün değildir. Kaldı ki dâva konusu tarifenin 26 ncı maddesinde «Çay fabrikasının kömürle çalışan bütün fırın ve bacalarından kömür tozu ile kirlenen hava ve her türlü maddeler üzerine çöken kir ve kurumların temizlenmesi için yılda 10.000 lira alınması» şeklinde belirlenmiş olan ve belediyece yerine getirileceği beyan olunan hizmetin gerçekleştirilmesi de eylemli olarak mümkün değildir.

Diğer taraftan, dâvada sözü edilen çay fabrikasının halkın sağlığına zarar verdiğinin tesbiti halinde kanunların yetkili makamlara tanıdığı tedbirlerin alınması gerekir. Bunun karşılığında bir ücret talebedilmesi kanunen mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle kanun hükümlerine dayanmayan ve uygulama yeteneği bulunmayan muhayyel bir hizmet karşılığı ücret talebedilmesinde hukukî ve kanunî isabet bulunmadığından 1972 yılı tarife kararının dâvacıya ilişkin 26 ncı maddesi hükmünün iptaline ve dâvalı idareden ilâm harcı alınmasına yer olmadığına 159 lira 25 kuruş yargılama giderinin dâvalıdan alınarak dâvacıya verilmesine 10.11.1973 gününde oybirliği ile karar verildi.

Scanned by CamScanner